



Les interaccions orals en petits grups

Una oportunitat d'aprenentatge cognitiu, social i identitari

Míriam Turró Amorós

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) i a través del Dipòsit Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) y a través del Repositorio Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service and by the UB Digital Repository (diposit.ub.edu) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.



DEPARTAMENT DE DIDÀCTICA DE LA LLENGUA I LA
LITERATURA

UNIVERSITAT DE BARCELONA

PROGRAMA DE DOCTORAT
“DIDÀCTICA DE LA LLENGUA I LA LITERATURA”

LES INTERACCIONS ORALS EN PETITS GRUPS.
Una oportunitat d’aprenentatge cognitiu, social i identitari

TESI DOCTORAL PER OPTAR AL TÍTOL DE DOCTORA PER LA UNIVERSITAT DE
BARCELONA

PRESENTADA PER MÍRIAM TURRÓ AMORÓS
DIRECTOR DE LA TESI: Dr. JULI PALOU SANGRÀ
CODIRECTORA DE LA TESI: Dra. ALBA AMBRÓS PALLARÈS
TUTOR DE LA TESI: Dr. JULI PALOU SANGRÀ

BARCELONA, febrer de 2013

2. OBJECTIUS I PREGUNTES D'INVESTIGACIÓ

2.1. Objectius de la investigació

Al capítol anterior he exposat quin és l'estat de la qüestió pel que fa al tema que justifica aquesta recerca i que n'esdevé l'eix: la interacció i més concretament, la interacció a l'aula. L'objectiu d'aquest capítol és presentar els propòsits i els interrogants que em plantejo.

El principal objectiu de la recerca l'he apuntat a les indicacions exposades a la introducció d'aquest treball i es concreta en els següents:

1r objectiu: Saber quins papers enunciatius es produeixen en les interaccions verbals entre els alumnes quan treballen en petits grups amb i sense la presència del docent.

L'observació i posterior anàlisi del que succeeix a l'aula quan els alumnes interactuen és la base de la nostra anàlisi, perquè allò que m'interessa és saber com els alumnes expressen verbalment el seu pensament a partir dels diferents enunciats que emeten.

El següent objectiu té una clara implicació amb l'anterior:

2n objectiu: Analitzar com es posicionen els diferents participants de la interacció respecte del discurs de l'altre.

Al capítol destinat al paradigma de recerca em referiré a les categories d'anàlisi a partir de les quals analitzem el nostre corpus de dades, i que es basen principalment en els papers enunciatius que proposa el lingüista francès Alain Rabatel. L'objectiu serà veure com les categories definides per l'autor ajuden a veure el posicionament enunciatiu que els participants adopten respecte de les paraules dites per l'altre.

L'objectiu següent ens ha d'ajudar a comprendre el procés de construcció compartida de sabers:

3r objectiu: Analitzar la relació que s'estableix entre els moviments discursius i els cognitius.

En la línia del que he considerat a la introducció, amb aquest objectiu tinc interès en saber si l'assumpció de certs papers enunciatius contribueixen a la resolució de problemes o a la realització de tasques. Interessa veure si el posicionament dels diferents subjectes de la interacció respecte del discurs de l'altre pot o no modificar el pensament propi i el dels companys.

El quart objectiu de la recerca fa referència als aspectes socials i identitaris de la interacció i s'expressa en els següents termes:

4t objectiu: Estudiar quines funcions assumeixen els participants a partir dels papers enunciatius que adopten a la interacció.

En el cas que hi hagi aquesta assumpció, analitzarem si la llengua juga algun paper fonamental en el procés d'adquisició d'aquest tipus de rols.

En el marc de la interacció, la gestió de les negociacions i dels punts de vista no compartits pels participants són aspectes que des dels marcs cognitiu, didàctic i social ens semblen cabdals, perquè es troben a la base de qualsevol construcció social de significats i de sabers. Així doncs, el darrer objectiu que em proposo en aquest treball el definim en els següents termes:

5è objectiu: Saber com els participants es posicionen i gestionen la interacció quan els punts de vista expressats a través dels enunciats esdevenen divergents entre els subjectes de la interacció. En aquest sentit, ens preguntem si els elements discursius que utilitzen els alumnes en la negociació dels punts de vista són els mateixos en el cas que l'eix vertebrador de la conversa sigui el text científic o el text narratiu.

Considero que en la mesura en què tinguem més coneixement sobre com els alumnes gestionen els enunciats que expressen divergències de caràcter cognitiu, social o identitari podrem repensar, crear i generar dinàmiques d'aula que facilitin la interacció entre els participants.

En qualsevol cas, una recerca d'aquest tipus té sentit perquè ens pot ajudar a entendre què succeeix en les interaccions entre iguals, però també amb els adults. Sabem que un dels objectius principals que se'ns planteja com a docents és intentar crear espais que ajudin cada alumne a veure l'altre com algú a qui necessito per pensar des de la seva paraula i a mirar el saber com allò que ens ajuda a entendre el món des de diferents perspectives, a través també de la mirada de l'altre.

2.2. Preguntes d'investigació

El punt de partida de la investigació és que els alumnes quan interactuen en petit grup entre iguals assumeixen uns papers enunciatius a partir dels quals gestionen la interacció. Tenint en compte aquesta premissa i els objectius que acabo d'apuntar a l'apartat anterior, les preguntes d'investigació que m'he formulat són les següents:

Primera pregunta: Com es distribueixen i assumeixen els papers enunciatius entre els diferents participants de la interacció? Canvien els papers al llarg de la interacció? En funció de què canvien? És un procés espontani? El patró d'assumpció i distribució dels papers enunciatius és el mateix en el cas del text científic que en el del narratiu?

Segona pregunta: Els canvis de papers enunciatius, en el cas que es produeixin, faciliten els moviments de pensament i la construcció de sabers?

Tercera pregunta: L'assumpció d'uns papers enunciatius o altres determina canvis en el marc interactiu?

Quarta pregunta: Com gestionen els participants la negociació de punts de vista divergents a partir de l'assumpció dels papers enunciatius i de quina manera aquests poden contribuir a la gestió de les negociacions? Així, el paper enunciatiu més allunyat del consens pot donar lloc a l'adhesió a un punt de vista de l'altre diferent al propi o bé a un espai de negociació entre els interlocutors que permeti l'acceptació parcial de les idees dels altres?

Cinquena pregunta: Els elements discursius que utilitzen els alumnes en la negociació dels punts de vista són els mateixos en el cas de les sessions del text científic i les del text narratiu?

Al cinquè capítol, el corresponent als resultats i a la seva discussió, reproduiré aquestes preguntes per contrastar-les amb els resultats de la investigació.

